

fra dybe utilgængelige Kløfter, i hvis Bund der var Bække med levet 40° varmt Vand, som flød ned til Søen og bidrog meget til dennes forholdsvis høje Varmegrad, skøndt det for en Del ogsaa skyldtes Dampudstrømningen fra en Mængde smaa Fumaroler ved Søens Bredder. Disse Bække dannede Afløbet for det af Dampene i Kraterne fortættede Vand, og en Prøve af samme medtoges til nærmere Undersøgelse. Paa Tav. II. ses et af de sydligste Kratere og den derfra udgaaende Kløft.

Den uhyre Mængde Vanddampe, der udstømmede her, fyldte ikke blot alle Kraterne, men indhyllede selv Omgivelserne i saa tæt en Laage, at det var meget vanskeligt at faae et blot nogenlunde klart Overblik over Begrænsningen af de enkelte Kratere. Kun en eneste Gang lykkedes det mig at se Bunden og Sæveggen i et af de midterste Kratere og fandt den dannet af sort Luffandssten, ganske af samme Masse som de fra dette Krater udslyngede Stenblokke. Vanddampene havde nemlig her havt Vanskelighed med at bane sig Vej ud igjennem Jordkorpren og maatte først rydde en Del af denne til Side. Man kan ikke tænke sig et mere haandgribeligt Bevis for Størrelsen af de mekaniske Kræfter, der have været virksomme ved Begyndelsen af Udbruddet paa dette Sted, end de opbrudte og rundt om Krateraabningen i et sandt Raas optaarneede Kjempeblokke af den nævnte Luffandssten og Basalt. Sprængningen og Udslyngningen af disse skarptandede Klippemasser, hvoraf mange ere mere end 1000 Kubitfod store, og som vare kastede over 100 Fod tilveirs fra Kraterets Indre, kunde heller ikke ske uden voldsomme Jordrytjelser, der dengang (den 4de Januar) sporedes over hele den nordøstlige Del af Island. Men det var ikke blot Klippeblokke, som udslyngedes; thi meget af det løsrudte Materiale var dels ved Knusning dels ved Vanddampenes Indvirkning blevet forvandlet til Lerflam, og som en vællingagtig Masse flydt ned ad Skraaningen næsten lige til Søen i Indsenkningen. En stor Del af de udfastede mindre Stenblokke vare revne med af Lerstrømmen. Ogsaa senere var lignende Lerflam kastet ud fra disse Kratere og havde bedækket Omgivelserne, men medens vi opholdt os ved dem, iagttog vi alene regelmæssige Dampudstrømninger uden Slamudbrud, der nu syntes at være ophørte.

Kratere have omtrent samme Dybde og Omfang som det nordlige, og Randen af Kratermundingerne ligger 300 Fod lavere end Askia, eller 440 Fod over Indsøens Overflade. Der iagttoges en Mængde mindre Spalter (Gjauer) i Jordkorpren paa Skraaningen ned mod Søen, hvoraf der ligesaa vel som paa Siderne af de tre store Kløfter overalt brød Vanddampe frem, der indeholdt en ringe Mængde Svovlbrinte. Af den Grund assættes der ogsaa hist og her lidt Svovl, men det er dog først paa et senere Stadium af den vulkaniske Virksomhed, naar Vanddampene bryde frem med mindre Voldsomhed, at Svovlaffættningen ret tager sin Begyndelse, som det nu sker ved Krifuvik paa Sydlandet og i Omegnen af Myvatn paa Nordlandet. Paa et eneste Sted paa Nordhøiden af Askia ved Randen af de gamle Lavastrømme findes der en ældre Solfatara af ringe Omfang, og at hømme derefter er der ikke megen Sandsynlighed for, at der ved de nye Kratere vil foregaa nogen betydeligere Svovlaffættning. Selv om dette senere hen skulde ske, vil det dog albrig kunne faae den ringeste praktiske Betydning paa Grund af Umuligheden af at kunne transportere Svovlet bort derfra. Engländeren Mr. Loch, der har forpagtet de Staten tilhørende Svovlleier Ost for Myvatn, stundte sig ikke desto mindre iaar med ogsaa at tilkjøbe sig Retten til at bryde Svovl i Dyrngju-fjeldene.

Det mest Giendommelige ved de tvende i 1875 foresaldne Udbrud i den sydøstlige Del af Askia er nu især, at det har været Pimpstensudbrud, medens der ikke ses Spor af Lavastrømme fra noget af Kraterne. Strengt taget er der jo rigtignok kun en Grads Forskjel mellem Pimpsten og Lava, idet enhver Art Lava kan gaa over til Pimpsten, naar den blot har optaget en tilstrækkelig Mængde Vanddampe under stort Tryk. Bryder Lavaen under saadanne Forhold pludselig frem igjennem Krateret, ville Dampene ved det formindskede Tryk søge at undvige samtidigt fra hele Massen, der da omdannes fra tæt og vægtfyldig Lava til den lette svampelignende Pimpsten, hvis Porer i Størkningsøjeblikket have været fyldte med de ved Trykformindskelsen stærkt udvidede Vanddampe. Med Sikkerhed kjendes ikke noget tidligere Udbrud paa Island, ved hvilket der alene er fremkommet Pimpsten uden tillige at være ledsaget af Lavastrømme, og det Samme er ogsaa Tilfældet baade ved Besuv og Utina, medens der derimod ved enkelte Vulkaner i Andesfjæden, som f. Ex. Pichincha, alene er udkastet Pimpsten. Udbruddene i den sydøstlige Del af Askia er derfor paa Island noget enesteaende paa Grund af den uhyre Dampudvikling, der gav Anledning til Dannelsen af Pimpsten, og selv i 1876, da der var forløbet mere end 1 Aar efter den sidste Eruption, var Dampudviklingen fra alle Kraterne dog endnu saa stærk baade i Henseende til Spænding og Kvantitet, at den overgaaer uendelig mange Gange de paa Island saa almindelige Fumaroler eller som de der kaldes Sverer. I den Tilstand, hvori disse Vulkaner nu for Tiden